

Az Alkotmányjogi Tanszék 2016/2017. tanévi beszámolója

1. Cservák Csaba publikációs tevékenysége

Magyar nyelven megjelent publikációk

- Cservák Csaba (2016): A végrehajtó hatalom és a parlament választása, Licium-Art, Debrecen, p. 266.
- Cservák Csaba (2016): Kormányformák és jurisztokrácia, Jogelméleti Szemle, 2016., 2. szám, pp. 168-180.
- Cservák Csaba (2016): A régi alkotmányjogi panasz hiányosságainak szemléltetése, Jogelméleti Szemle, 2016., 4. szám, pp. 111-121.
- Cservák Csaba (2016): Kétkamarás parlamentek egykor és ma. In: Simon János (szerk.): 25 éve szabadon Közép-Európában, CEPOLITI Kiadó, Budapest, pp. 465-476.
- Cservák Csaba - Szmodis Jenő (2016): Jogalkotás. In: Náray-Szabó Gábor – Tordáné Petneházy Judit – Tókéczki László – Osztie Zoltán – Fischl Vilmos (szerk.): Az idők jelei, Kairosz Kiadó, Budapest, pp. 87-93.
- Cservák Csaba (2016): Az alapjogi réteg érvényesülése és intézményrendszere, habilitációs tézisek
- Domokos Andrea – Cservák Csaba (2017): A büntetőjogi és politikai felelősség keveredése, avagy a büntetőjogi felelősség diszfunkcionális alkotmányjogi felülbírálata, Jogelméleti Szemle, 2017., pp. 36-48.
- Cservák Csaba: Erdély alkotmányos státuszának fejlődése, Jogtörténeti Szemle, megjelenés alatt
- Cservák Csaba: Egyes alkotmányos szervek hivatalának szervezése – és a protestáns etika, (KRE évkönyv, megjelenés alatt)
- Szalma József – Cservák Csaba: A Történeti/Történelmi és a kartális alkotmány teljességéről és jogalkalmazási kérdéseiről, Létünk (Újvidék), megjelenés alatt

Magyar nyelvű konferencia részvételek

- Cservák Csaba (2016): A jó állam: a demokrácia indikátorai, előadás, Ludovika, Budapest, 2016. október 12.
- Cservák Csaba (2016): A hatalommegosztás és a hatalmi ágak, előadás, NKE – Ludovika, Budapest, 2016. november 25.
- Cservák Csaba (2016): Idők jelei. Előadás a jogalkotás 2016-os helyzetéről, előadás, Siófok, 2016. november 26.
- Cservák Csaba (2017): Új választási rendszerünk nemzetközi összevetésben, NKE, 2017. április 18.
- Cservák Csaba (2017): Nők a tudományban – férfiszemmel, KRE, 2017. január 18.

Idegen nyelven megjelent publikációk

- Cservák, Csaba (2016): The theory of the distribution of powers and its practical implementation, in particular with regard to the United States, Journal on European History of Law, 2016., No. 2.
- Cservák, Csaba (2016): Bicameral parliaments then and now, Central European Political Science Review, 2016.
- Cservák, Csaba (2016): Models of constitutional courts, Acta Sapientiae 2015. december, most jelent meg
- Cservák, Csaba (2016): The Complex System of Governance. In: A végrehajtó hatalom és a parlament választása, Licium-Art, Debrecen, pp. 259-264.
- Cservák, Csaba (2016): Von dem Volkswillen bis zur Staatsentscheidung. In: A végrehajtó hatalom és a parlament választása, Licium-Art, Debrecen, pp. 264-266.
- Cservák, Csaba (2017): Unconventional Electoral Systems: And The Hungarian Solution, International Journal of Humanities and Social Science Invention, 2017., No. 2., pp. 21-29.
- Cservák, Csaba (2017): Comparative Constitutional Court: After the Post-communist Regime Changes, CENTRAL EUROPEAN POLITICAL SCIENCE REVIEW, 2016., 17:(66), pp. 120-135. – ténylegesen ezen félévben jelent meg
- Cservák, Csaba (2017): Separation of powers and economy, Modern Science – moderní veda, Praga, 2017., No.1., pp. 29-48.
- Cservák, Csaba (2016): The theory of the distribution of powers and its practical implementation, Aktualni problemi kodifikaci, Ukrajna, 2016.

Idegen nyelvű konferencia részvételek

- Constitutional law and the economy, Paris, 2017. május 22.

Az oktató szervezeti tagságainak felsorolása

- Független Jogász Fórum
- Jogi Szakvizsga Bizottság
- Stádium Club
- Független Rendészeti Panasztestület, tag
- Magyar Jogász Egylet, Közjogi Osztály, elnök

Az oktató szerkesztőbizottsági tagságainak felsorolása

- Glossa Iuridica
- Rendészet és emberi jogok

A tanszék nemzetközi kapcsolatai

A 2016/2017. tanév I. félévének nemzetközi kapcsolatai:

1. Université Paris-Dauphine: Kutatási együttműködés áll fenn a párizsi intézményben oktató kollégákkal; publikálási és későbbi oktatási céllal is.
2. Urbinoi Egyetem: Tanszékünk segítséget nyújtott az Urbinoi Egyetem magyar alkotmányozást is érintő kutatásaiban.
3. Grazi Egyetem: Oktatóink és együttműködő kutatóink előadásokat tartottak a Grazi Egyetemen.
4. Kapcsolatban állunk a Central European Political Science Review-val; rendszeres publikálási lehetőséget biztosítanak számunkra.
5. Kollégáink kapcsolatban állnak a Wirtschafsuniversität Wien-nel, főképp a gazdasági alkotmányosság témájában. Kutatóink habilitációs előadáson vendégeskedtek az intézménynél.

A 2016/2017. tanév II. félévének nemzetközi kapcsolatai:

1. Université Paris-Dauphine
Azon megtiszteltetésben volt részem, hogy e félévben vendégelőadóként szerepelhettem az egyetemen. (Ki tudott látogatni segítségével kollégám, Farkas György is.) Ez egy új kapcsolat a KRE számára, a későbbiekben lehetőség szerint más kollégák részére is igyekezünk ottani vendégelőadásokat szervezni. Sőt, felmerült az Université Paris-Dauphine oktatóinak vendégszereplése is a KRE kurzusain.
2. Közös kutatási, publikációs lehetőségek nyílnak meg számunkra, különösen az alább részletezett, alkotmányjog és gazdaság témában. (Különös tekintettel a nemzetközi gazdasági kapcsolatok és az alkotmányjog összefüggései vonatkozásában.)
3. Wirtschafsuniversität Wien
Szintén a gazdaság és alkotmányjog témájában tárgyaltunk együttműködésről, partneri viszonyról. Közös szervezésű bécsi konferencián is gondolkodunk.
4. Urbinoi Egyetem (összekötő: Gianluca Messina)
Közös kutatási/publikációs terveken dolgozunk

A tanszék által szervezett konferenciák

- A hatalommegosztás XXI. századi kérdései, az NKE-MTKK-val közösen, 2016. november 25-én, Ludovika, Hunyadi-terem.
- Nők a tudományban, (DOSZ-szal közös szervezés), KRE, 2017., január 18.
- Új választási rendszerünk nemzetközi összevetésben, NKE, (workshop), 2017., április 18.
- Jó állam, (workshop), NKE, 2017. május 12.

TDK tevékenység bemutatása

2016/2017. tanév I. félévének TDK tevékenységei:

A tananyag megismerésének három szintjét különböztethetjük meg.

Az alapozó ismeretek megszerzését követően, immár átlátva a tananyag egészének lényegét, a hallgatók sokkal jobban tudják elsajátítani az egyetemi törzsanyagot. Vagyis azt a tudásmennyiséget, amely lényegében a záróvizsga anyagát is képezi.

Efölött jöhet a „haladó” tananyagban való elmélyedés. Nyilván ez a szint szükségeltetik ahhoz, hogy egy hallgató bizonyos értelemben specializálódjon az alkotmányjogra. Ez általában csak azon diákjainknál merül fel, akik vagy későbbi pályaválasztási terveik miatt szeretnének elmélyedni a témában, vagy esetleg akiket egy konkrét részterület érdekel. Ezért is fontosak az olyan átmeneti területek, mint az alkotmányos büntetőjog vagy akár az alkotmányos médiajog, illetőleg a közigazgatás alkotmányos összefüggései.

Fontos pedagógiai kihívás, hogy a hallgatók érdeklődési körét, valamint erősségeit/gyengéit megismerve mi magunk is tereljük őket (persze csak az ő beleegyezésükkel) egy számukra talán ideális terület felé. Az alkotmányjogban az egyetem elején sokan egy szerethető, de kevésbé hasznosítható tantárgyat látnak. Megközelítésünk lényege, hogy az alkotmányjog az egész jogrendszer alapja, így a tág értelemben felfogott alkotmányjog számos büntetőjogi és magánjogi elemet is magában foglal. A túlzottan izolált szemlélet helyett kifejezetten fontos, hogy a kiegészítő jellegű (ön)képzésre is sarkalljuk az egyébként közjogi érdeklődésű hallgatókat is.

Csapatunk rendre tisztesen szerepel a Mint-a-parlament című versenyen. Öröm ilyenkor végre igazi önkéntes hallgatói aktivitással és érdeklődéssel találkozni. Ez a versenyforma, úgy látszik, az elvontabb szakmai vetélkedőknél jobban lelkesíti a hallgatókat. Pedagógiailag viszont megjegyzendő, hogy a verseny már lényegében minden félévben sorra kerül, így egy kicsit elkoptatottabbá válik. Álláspontunk szerint szakmai értelemben hosszú távon elmélyültebb eredményeket lehetne elérni, ha az esemény legfeljebb évente egyszer kerülne megrendezésre.

Demonstrátoraink közül egész éves teljesítménye alapján kiemelhető Derdák Dorottya és Staudt Csaba. Kulifay Bálint óriási tehetséget mutatott már tanulmányai során is, e félévben igen jó eredménnyel záróvizsgázott. Érdeklődési köre az alkotmányjoggal párhuzamosan jogtörténeti is. Később igen eredményes phd-kutatónk lehet.

Régi tanítványaink közül továbbra is együttműködésben vagyunk Martos Dániellel és Lénárt Ivettel, a későbbiekben rájuk is mint doktoranduszokra számíthatunk.

Tehetséges hallgatóink közül többen aktívan részt vettek a hatalommegosztásról szóló említett konferencián.

2016/2017. tanév I. félévének TDK tevékenységei:

A hallgatók későbbi tervei és potenciális esélyei függvényében folyamatosan próbálunk személyes jellegű továbbképzési, mentorálási segítséget biztosítani. Nagyszerű lehetőség lenne, ha például bírósági pályázatokra készítenénk fel végzős hallgatókat, akik így a későbbiekben aktívan közreműködhetnének nagy tervünkben, a bírósági szakjogász-képzés szervezésében.

A fentiekben is nagy segítségünkre vannak doktoranduszaink. (Velük újabb szakjogász-képzések tervezésén is dolgozunk.)

Rendkívüli büszkeséggel tölthet el bennünket, hogy PhD-hallgatómat, Rimaszécsi Jánost beválasztották az ország (minden tudományágat felölelő) 50 legnagyobb tehetségébe, továbbá a Kúrián kapott kutatási lehetőséget. Ugyanilyen tehetséget mutatott a nemzetiségi jogokat és emberi jogokat kutató Farkas György is, aki a Független Rendészeti Panasztestület kiváló tanácsadója egyben. Dorogi Zsolt már gyakorlati munkái során megmutatta képességeit. Mindhármukat bevontam az oktatásba, tehetséggondozásba. Másodéves doktoranduszunk, Lukácsi Dániel Csaba is egyre inkább kezdi kibontakoztatni tehetségét; különösen a hospitálásban mutatott fel jelentős teljesítményt. Számottevő segítséget jelentett, hogy Farkas György ezen félévtől már tanársegédként is megkönnyítette munkánkat.

Sajátos inspiráció volt, hogy jó néhány aktív hallgató az alkotmányjogi tehetség mellett a gazdaság iránt mutatott komoly érdeklődést. Ez sokban ösztönzött bennünket arra, hogy a gombhoz varrva a kabátot, kutatásainkat ezen irányba fejlesszük tovább. Annál is inkább, sokkal könnyebb kihozni a maximumot a hallgatókból az alkotmányjog tekintetében is, ha ezt összekötjük egyéb érdeklődési területeikkel, illetőleg leendő gyakorlati munkájukkal, pályájukkal.

„A gazdaság a negyedik hatalmi ág” – halljuk sokszor a közbeszédben. Költői túlzás lenne ez pusztán? Az tény, mára már meghaladottá vált a csupán három hatalmi ágat ismerő koncepció. Thomas Carlyle-ra, sőt végső fokon Tocqueville-ra vezethető vissza a „negyedik rend” számontartása, vagyis a klasszikus három hatalmi ág feletti, szociológiai értelemben vett társadalmi hatásgyakorló elemek jelentőségének kiemelése. Jóllehet ők leginkább a sajtóra vonatkoztatták a fogalmat, de logikájuk a gazdaságra is lehet irányadó. Az alkotmányjogilag természetszerűleg elvetendő nézetekben azért rejlik némi igazság, hiszen az említett tényezők hatást gyakorolhatnak a hatalmi-politikai rendszerre. A média például alaposan befolyásolhatja a választások kimenetelét, ez pedig a törvényhozó hatalomra, annak összetételére nézve óriási hatással bír. (A nem állami, hanem magánkézben lévő média pedig gazdasági szempontok alapján működik. Ha nem a rentabilitás, hanem a politika logikája vezérli az egyes médiumokat, az még inkább összefűzi a gazdaságot és a politikát.) A gazdaság önálló működése megszabhatja a végrehajtás valódi mozgásterét. Ezen tényezők azonban nem az állam részei, nem rendelkeznek az erőszak legitim alkalmazásának monopóliumával, azaz akarataik nem kikényszeríthető az alkotmányjog világában.

Összegezve elmondhatjuk, hogy a jog abban különbözik mindenmás társadalmi normától, hogy állam által kikényszeríthető. Tehát „állami” hatalmi ágnak csupán az állam által kikényszeríthető hatalmat gyakorló szerveket tekinthetjük. Vagyis az olyan szerveket, amely határozatainak állami kényszerrel lehet érvényt szerezni. Éppen ezért a gazdaság nem sorolható ezen kategóriába.

A feladatköreikben főképp gazdasági-pénzügyi szervek viszont már inkább szóba jöhetnek hatalmi ágként. Természetesen a törvényhozásnak, a végrehajtásnak és az

igazságszolgáltatásnak is vannak gazdasági összefüggései. Melyek a kifejezetten pénzügyi, gazdasági feladatokkal rendelkező állami szervek?

Az állami számvevőszékek az egyes államok pénzügyi-gazdasági ellenőrző szervei. Magyarországon azonban államilag kikényszeríthető hatósági határozathozatali jogkörrel nem rendelkezik az intézmény, hasonlóan az ún. ombudsmani típusú szervekhez. Legnagyobb tehetségeinknek e résztémákban tudunk később publikálási lehetőséget biztosítani.

Tehetséggondozási tevékenység bemutatása

2016/2017. tanév I. félévének tehetséggondozási tevékenysége:

E tekintetben az év kétség kívül legnagyobb fejleménye, hogy doktoranduszom, Rimaszécsi János, a DOSZ Jogtudományi Osztályának elnöke lett. Másik kiváló munkatársam, Farkas György pedig a KRE DÖK elnöki tisztségét nyerte el. Az ő teljesítményük példaértékű a többi feltörekvő tehetségének. (Természetesen az is joggal adhat lelkesedést kutatóinknak, hogy a KRE újjászervezett Doktori Iskolájában elsőként védte meg phd-fokozatát az év során Magyar Attila István.)

A Doktoranduszok Országos Szövetségének Jogtudományi Osztálya a tehetséggondozást kiemelt, fő feladatának tekinti. (Természetesen a személyes kapcsolatnak köszönhetően tanszékünk szerepe ebben meglehetősen intenzív.) Az országos jellegű, rangos konferenciákon tartott előadások írásos megjelentetésével hozzájárul, hogy a fiatal kutató generációk a gondolataikat szélesebb tudományos körökben is ismertté tegyék. A szövetség országos elnökségét az egyetemi hallgatói önkormányzatok elnökeinek szavazatai alapján választják meg, így a szervezet széles körűen képviseli a doktorandusz kutatók érdekeit a tudományos világban.

Kifejezett cél volt, hogy phd-kutatóink között remek csapatmunka alakuljon ki; e tekintetben is nagyon eredményes évünk volt. Dorogi Zsolt – gyakorló jogászi munkája mellett – szintén aktív közreműködője volt tanszékünknek. Lukácsi Dániel Csaba 2016-os fejlődése is kiemelkedő, ő elsősorban a hospitálásban szerzett elévülhetetlen érdemeket. Régi tapasztalat, hogy a hallgatók elsősorban emberközelibbnek érzik bizonyos ismereteket, ha egy olyan kollégájuk is hangsúlyozza azokat, aki nem olyan régen került ki az iskolapadból.

Óriási lehetőség ifjú tehetségeinknek, hogy bekapcsolódhatnak az Alkotmánybíróság és a Kúria által szervezett nagy horderejű kutatásba. A projekt célja az Alkotmánybíróság Alaptörvényt követő gyakorlatának görcső alá vétele. A kutatás különösen a bírói döntésekkel kapcsolatos alkotmányjogi panaszokra fókuszál.

A tanszék kutatásai során a tehetséges hallgatókat, demonstrátorokat, (leendő) doktoranduszokat leginkább az új alkotmányjogi panasz témájába vontuk be. Az alkotmányjogi panasz új szabályai lehetőséget adnak nem csupán a jogszabály, hanem a bírói döntés által okozott – elvileg bármilyen okból bekövetkezett – alapjogsértés orvoslására is. A túlzottan

lakonikus szabályozás igen nagy mozgásteret ad az Alkotmánybíróságnak. Ha tágan értelmezi hatáskörét, egyfajta „szuperbírósággá” válhat. Ha szűkítően, akkor viszont nagyon kevés ügyet fog befogadni.

A fentiekben pozitívan emlegetett hatáskör-bővítés melléköngéje lehet – kiterjesztő alkotmánybíróági értelmezés esetén – az, ha a több évszázados szerves fejlődésen keresztülment polgári- vagy büntetőjogi dogmatika keveredik az ehhez képest szubjektívebb, átmoralizált alapjogi érveléssel. Ezt a későbbi évek remélhetőleg konzekvens gyakorlatának alapos feldolgozásával tudjuk majd sommázní. Viszont rendkívül nagy szerepe lehet az alkotmányjogi panaszoknak abban, hogy a jogvédelem tekintetében ne legyenek „légüres terek”; tehát az igazságszolgáltatás rendszerével együttesen minden jogsérelmet, akár joghézagot lehessen orvosolni.

Ama tekintetben kell disztingválni, hogy közvetlen vagy közvetett alapjogsértésről beszélünk. Utóbbi esetről akkor lehet szó, ha egy alapjogot biztosítani hivatott tételes jogszabályt szegnek meg. Voltaképp szinte minden jogszabály visszavezethető valamely alapvető jogra. Így ebben a kontextusban minden jogsértés alapjogsértés is lenne. Nyilván elhatárolnunk ildomos tehát a közvetlen alapjogsértéseket. A közvetett sérelmek védelmére ugyanis az egész igazságszolgáltatási struktúra, az egész jogrendszer hivatott. Az Alkotmánybíróság Ügyrendje bevezette – a Kúriával való párhuzamos eljárás problematikájának orvoslására – az eljárás szünetelésének intézményét. (Tegyük hozzá, hogy ennek a „valódi” alkotmányjogi panasz folytán nőtt meg a jelentősége, mert itt quasi jogértelmezés konkurál jogértelmezéssel.)

Nem túlzás azt állítani, hogy ha lenne jogi Nobel-díj, megérdemelné az, aki egészen szabatosan el tudja határolni az alapjogsértéstől a „puszta” jogsértéseket.

Az eddig kikristályosodott gyakorlat az utóbbi valószínűségét növelte, bár a testület az első 1-2 év óvatosságát követően aktívabb alapjogvédő szerepet kezdett játszani. Az első megítélt ügy kapcsán rögtön megerősítést nyert az újfajta alkotmányjogi panasz létjoga. A gyülekezés alapjogával közterületen lehet élni. A korábbi években többször előfordult, hogy a közterületi minősítés alóli kivonással akadályoztak meg tüntetéseket. A testület szerint a bíróságnak érdemben vizsgálnia kell a közterület lefoglalásáról szóló dokumentumokat is, és esetlegesen felülvizsgálnia a visszaélésszerű aktust. A korábbi rendszerben sem a normakontroll, sem a bírósági jogorvoslati út nem oldotta volna meg az ilyen jellegű problémákat.

Tevékenységünk homlokterében egyébként továbbra is két méltatlanul agyonhallgatott kérdéskör áll, egy gyakorlati és egy elméleti.

Gyakorlati aspektusból nagy hiánya a magyar oktatásnak, hogy nem készít fel kellőképpen a jogász szakmák ismeretére. Vagyis arra, hogy egyes szakmákhoz speciálisan milyen ismeretanyagra van szükség, illetőleg bizonyos meghatározott érdeklődési körrel milyen pályára érdemes orientálódni.

Elméleti síkon rendkívül fontos az OTDK-versenyzőkkel, még inkább a leendő doktoranduszokkal megismertetni a tudomány elvárásait. (Milyen témákban célszerű publikálni, mik a módszertani–formai kritériumok, stb...)

Tanszékünk ezen két űr betöltésére tesz szerény kísérletet.

2016/2017. tanév II. félévének tehetséggondozási tevékenysége:

Fontos pedagógiai kihívás, hogy a hallgatók érdeklődési körét, valamint erősségeit/gyengéit megismerve mi magunk is tereljük őket (persze csak az ő beleegyezésükkel) egy számukra talán ideális terület felé. Az alkotmányjogban az egyetem elején sokan egy szerethető, de kevésbé hasznosítható tantárgyat látnak. Megközelítésem lényege, hogy az alkotmányjog az egész jogrendszer alapja, így a tág értelemben felfogott alkotmányjog számos büntetőjogi és magánjogi elemet is magában foglal. A túlzottan izolált szemlélet helyett kifejezetten fontos, hogy a kiegészítő jellegű (ön)képzésre is sarkalljuk az egyébként közjogi érdeklődésű hallgatókat is. Örömteli, hogy folyamatos kapcsolatot tartunk már diplomázott, doktoranduszi terveket szövögető korábbi hallgatóinkkal. (Közülük is kiemelhetjük Kulifay Bálint tevékenységét.)

A tanszék kutatásai során a tehetséges hallgatókat, demonstrátorokat, (leendő) doktoranduszokat leginkább az új alkotmányjogi panasz témájába vontuk be. Megtisztelő, hogy doktoranduszaimat is bevonhattam az Alkotmánybíróság és a Kúria elnöke által megalakított, AB-főtanácsadókkal is kiegészülő kutatócsoportba.

Az alkotmányjogi panasz új szabályai lehetőséget adnak nem csupán a jogszabály, hanem a bírói döntés által okozott – elvileg bármilyen okból bekövetkezett – alapjogsértés orvoslására is. A túlzottan lakonikus szabályozás igen nagy mozgásteret ad az Alkotmánybíróságnak. Ha tágan értelmezi hatáskörét, egyfajta „szuperbírósággá” válhat. Ha szűkítően, akkor viszont nagyon kevés ügyet fog befogadni.

Ama tekintetben kell disztinkválni, hogy közvetlen vagy közvetett alapjogsértésről beszélünk. Utóbbi esetről akkor lehet szó, ha egy alapjogot biztosítani hivatott tételes jogszabályt szegnek meg. Voltaképp szinte minden jogszabály visszavezethető valamely alapvető jogra. Így ebben a kontextusban minden jogsértés alapjogsértés is lenne. Nyilván elhatárolnunk ildomos tehát a közvetlen alapjogsértéseket. A közvetett sérelmek védelmére ugyanis az egész igazságszolgáltatási struktúra, az egész jogrendszer hivatott. Az Alkotmánybíróság Ügyrendje bevezette – a Kúriával való párhuzamos eljárás problematikájának orvoslására – az eljárás szünetelésének intézményét. (Tegyük hozzá, hogy ennek a „valódi” alkotmányjogi panasz folytán nőtt meg a jelentősége, mert itt quasi jogértelmezés konkurál jogértelmezéssel.)

Nem túlzás azt állítani, hogy ha lenne jogi Nobel-díj, megérdemelné az, aki egészen szabatosan el tudja határolni az alapjogsértéstől a „puszta” jogsértéseket.

Az eddig kikristályosodott gyakorlat az utóbbi valószínűségét növelte, bár a testület az első 1-2 év óvatosságát követően aktívabb alapjogvédő szerepet kezdett játszani. Az első megítélt ügy kapcsán rögtön megerősítést nyert az újfajta alkotmányjogi panasz létjoga. A gyülekezés

alapjogával közterületen lehet élni. A korábbi években többször előfordult, hogy a közterületi minősítés alóli kivonással akadályoztak meg tüntetéseket. A testület szerint a bíróságnak érdemben vizsgálnia kell a közterület lefoglalásáról szóló dokumentumokat is, és esetlegesen felülvizsgálnia a visszaélés szerű aktust. A korábbi rendszerben sem a normakontroll, sem a bírósági jogorvoslati út nem oldotta volna meg az ilyen jellegű problémákat.

Részben a hallgatók érdeklődési köre, részben meglévő lehetőségeink inspiráltak arra, hogy figyelmünket – mint már említettük – a gazdaság és alkotmányjog felé fordítsuk. (Főleg ki kell emelnünk Nuray Attila aktív érdeklődését.) A laikus közbeszédben és közgondolkodásban az alkotmánybíráskodás általában a politika „tartozékaként” jelenik meg. Ez azonban nagyon torz leegyszerűsítés. Mint látni fogjuk, számos gazdasági jellegű kérdésnek lehet alkotmányjogi vonatkozása. A tulajdonhoz való jog ugyanis az összes jogállamban alkotmányos alapjog. Már első látásra is szembeűnő, hogy így összefűggés állhat fenn tulajdonjogi perekkel és gazdasági vállalkozásokkal. Az alkotmányjog és a polgári/gazdasági jog logikája, szemléletmódja azonban rendkívűl különbözű.

(Utalnunk kell rá, hogy a tulajdon alkotmányjogi és polgári jogi fogalma nem teljesen esik egybe, bizonyos szempontból szűkebb, bizonyos szempontból pedig tágabb. A tulajdonjognak nem minden aspektusa alapjogi szintű. Viszont más szempontból a tulajdon alkotmányos védelme nem csupán a polgári jog szerinti tulajdonosokat illeti meg. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően ilyen tulajdonosi várományosnak ismerte el a pénzügyi lízingbevevűt, tekintettel egyebek közt arra, hogy őt elvileg az összes tulajdonosi jogosítvány megilleti, kivéve a rendelkezési jogot, valamint a dolgot csak rendeltetés szerűen használhatja, abban kárt nem okozhat. Nem tekintette ugyanakkor az Alkotmánybíróság tulajdoni várományosnak a végtörlesztések piaci árfolyama és fix árfolyamú végtörlesztés összege közötti különbözetet.)

A decentralizált alkotmánybíráskodási modellben a hagyományos, több évszázados fejlődésen keresztül kikristályosodott polgári jogi, gazdasági jogi kategóriák felborulnak. A sokkal egzaktabb, megfoghatóbb gazdasági dogmatika relativizálódik, sokkal szubjektívebb döntésekre adhat lehetőséget. A centralizált alkotmánybíráskodás és a tőle elkülönült polgári/gazdasági igazságszolgáltatás nagyobb esélyt biztosít a gazdasági ügyek objektív szakmai elbírálásra. Ezen rendszerben arra kell figyelni, hogy ne legyenek a jogvédelem területén „légűres terek”, amelyekben sem a hagyományos bíróság, sem az alkotmánybíróság nem tud hatékonyan beavatkozni. Az egyéni alkotmányjogi panaszok elbírálásra is hatáskörrel rendelkező alkotmánybíróságok megfelelő megoldást jelenthetnek a problémára, azonban e modellben is a két eltérű dogmatika keveredésének veszélyére kell felhívunk a figyelmet.

Kutatóműhely tevékenysége

Kutatóműhelyi tevékenység a 2016/2017. tanév I. félévében:

A tanszék a Közigazgatási Jogi Tanszékkel együtt működteti a Lőrincz Lajos Kutatóműhelyt. (Nagyszerű új közös kutatási lehetőség az egyes „független” alkotmányos intézmények hivatalainak struktúrája. Ez eddig egy kiaknázatlan kincsesbánya a hazai jogtudományban.)

Kapacitásaink bővülése esetén szóba került „alkotmányos büntetőjogi” kutatóműhely megalakítása.

Kutatóműhelyi tevékenység a 2016/2017. tanév II. félévében:

A tanszék a Közigazgatási Jogi Tanszékkel együtt működteti a Lőrincz Lajos Kutatóműhelyt.

Kapacitásaink bővülése esetén szóba került „alkotmányos büntetőjogi” kutatóműhely megalakítása.